Žymiai maisto mokslo profesorei habilituotai daktarei Sigitai Angelei URBIENEI – 70

Sigita Angelė Andriulytė-Urbienė gimė 1940 m. rugsėjo 22 d. Tytuvėnų miestelyje (Kelmės r.) tarnautojų šeimoje. 1959 m. baigė Radviliškio r. Tyrulių vidurinę mokyklą. 1967 m. baigusi Kauno politechnikos instituto (dabar Kauno technologijos universiteto) Chemijos fakultetą, pagal paskyrimą pradėjo dirbti Lietuvos maisto institute jaunesniąja mokslo darbuotoja, vėliau dirbo instituto moksline sekretore, direktoriaus pavaduotoja mokslo reikalams, Analitinių tyrimų laboratorijos vedėja. Nuo 1994 m. dirba Lietuvos žemės ūkio universitete, Žemės ūkio inžinerijos fakulteto Šilumos ir biotechnologijų inžinerijos katedroje; iki 1998 m. šios katedros docentė, nuo 1998 m. – profesorė. Nuo 1999 m. vadovauja pačios įkurtai Žemės ūkio produktų kokybės tyrimo laboratorijai, kurios mokslinių tyrimų kryptis – pieno produktų kokybės gerinimas, užterštumo mažinimas.

Mokslinę veiklą S. A. Urbienė, vadovaujant prof. E. Grinienei, pradėjo dar studijų metais. Diplominį darbą parengė pieno baltymų rūgštinės koaguliacijos tema. 1971 m. apgynė technikos mokslų kandidato (daktaro) disertaciją „Kai kurių technologinių faktorių įtaka rūgštinės struktūros susidarymui ir savybėms“, 1995 m. – habilitacinį darbą „Naujų biologiškai vertingų raugintų pieno produktų kūrimo moksliniai pagrindimai ir praktinis pritaikymas“. Ilgametė prof. S. A. Urbienės mokslinė veikla apima keletą mokslui ir pramonei svarbių krypčių. Ji susijusi su pieno ir jo produktų fizikinių-cheminių bei biocheminių savybių tyrimais, naujų pieno produktų gamybos technologijų kūrimu, kūdikių maisto produktų technologijų tobulinimu bei naujų technologijų sukūrimu. Daugelio metų darbai skirti pieno ir jo produktų užterštumo tyrimams ir maisto saugos gerinimo klausimams bei importinių pieno produktų, skirtų kūdikių mitybai, užterštumo tyrimams. Remdamasi tyrimų rezultatais, profesorė su bendradarbiais sukūrė 7 nacionalines saugias technologijas produktams, skirtas kūdikių mitybai, ir drąsiai pasisakė prieš dabartines kūdikių mitybos sausais mišiniais tendencijas Lietuvoje, nurodydama galimas neigiamas tokio maisto vartojimo pasekmes. Deja, mokslininkės nuomonė nebuvo išgirsta ir atsakingos institucijos neparėmė prof. S. A. Urbienės veiklos šiuo aktualiu klausimu. Daug metų mokslininkė skyrė išrūgų baltymų, gautų ultrafiltracijos būdu, funkcinių savybių tyrimams. Teoriniai tyrimai tapo prielaida naujoms didesnės biologinės vertės pieno produktų technologijoms sukurti. Prof. S. A. Urbienė buvo pirmoji Lietuvoje tarp maisto srityje dirbančių mokslininkų, pradėjusių kurti funkcinius – didesnės biologinės vertės produktus.

Profesorei vadovaujant, Estijoje, Võru sūrių įmonėje, buvo galutinai suderinta ir patvirtinta pirmosios Baltijos šalyse diegiamos Danijos „Pasilac“ firmos ultrafiltracijos linijos technologiniai reglamentai įdiegiant tuo metu technikos ir technologijos laimėjimų naujovę – membraninę technologiją sūrių gamyboje. Įmonė pagal šią technologiją iki šiol sėkmingai gamina kokybišką išrūgų baltymų koncentratą.

Prof. S. A. Urbienė viena ir su bendraautoriais paskelbė daugiau kaip 300 publikacijų Lietuvos bei užsienio spaudoje, tarptautinių pienininkystės kongresų darbuose, parengė daugiau kaip penkiasdešimt normatyvinių techninių dokumentų, keletą Lietuvos standartų ir kita.

Prof. S. A. Urbienės mokslo darbai yra įvertinti premijomis, įvairiais diplomais. Už prasmingą mokslinį ir pedagoginį darbą profesorei daug kartų buvo įteikti Lietuvos mokslų akademijos, Lietuvos maisto instituto ir Lietuvos žemės ūkio universiteto padėkos ir garbės raštai. Profesorė yra daugiau kaip dvidešimties išradimų autorė ir bendraautorė. Jos mokslinių tyrimų rezultatai panaudoti K. Gorbatovos vadovėlyje „Pieno ir pieno produktų biochemija“ (Rusija, 1984), H I. Klupsch monografijoje „Säure Milcherzeugnisse, Milchgetränke und Desserts“ (Vokietija, 1989). Profesorė parengė ir išleido knygas: „Pieno ir jo produktų cheminės analizės metodai“ (1999), „Pieno sudėtis ir savybės. Žaliava produktų gamybai“ (1999), „Superkamo pieno kokybės įvertinimas ir tyrimo metodai“ (2003), „Žalio pieno pirminių kokybės rodiklių įvertinimo instrukcija“ (2006), „Sviesto gamybos technologija“ (2007), „Pirminis pieno perdirbimas“ (2008).

Šios knygos svarbios pieno pramonės laboratorijų darbuotojams ir studentams.

Ji oponavo daug daktaro disertacijų, taip pat užsienyje (Latvijos žemės ūkio universitete), buvo daugelio doktorantūros studijų komitetų narė. Jai vadovaujant parengtos dvi daktaro disertacijos.

Pieno pramonės darbuotojams prof. S. A. Urbienė žinoma ne tik kaip mokslininkė, bet ir kaip praktikė, daug dėmesio skirianti inžinieriniam-technologiniam mokslinių darbų pritaikymui. Parengta ir patvirtinta daug norminių techninių dokumentų, skirtų pramoninei naujų produktų gamybai.

Didelis prof. S. A. Urbienės įnašas į Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus veiklą. Nuo pat šio skyriaus įkūrimo (1995 m.) jos iniciatyva ir vadybiniai gebėjimai leido suburti mokslininkus maisto saugos ir kokybės, mokslinių tyrimų tematikos formavimo bei svarbiausių šalyje aktualijų problemoms spręsti. Suorganizavo daugelį seminarų, konferencijų, parengė siūlymus bei rezoliucijas valstybės institucijoms. Jos veiklos rezultatas – Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje įsteigta Maisto saugos ir kokybės komisija, kuriai Profesorė kūrybingai vadovauja. S. A. Urbienės meilė ir atsidavimas savo tyrimų tematikai bei supratimas maisto kokybės svarbumo žmonių, ypač vaikų sveikatai padėjo Profesorei šią veiklą labai rezultatyviai plėtoti.

Prof. S. A. Urbienė yra labai darbšti, nuoširdi ir originaliomis mintimis bei kolegialumu gebanti suburti žmones. Suorganizavo daugelį konferencijų ir seminarų mokslo bei pramonės darbuotojams. Buvo Sąjunginio sviesto, sūrių mokslinio tiriamojo instituto mokslo tarybos, Lietuvos maisto instituto tarybos, Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos ekspertų komisijos narė. Prof. S. A. Urbienė aktyviai dalyvauja Kauno miesto visuomeninėje veikloje – mokyklose bei įvairiose visuomeninėse organizacijose skaito paskaitas apie pieno produktų biologinę vertę, jų reikšmę žmonių mityboje. Yra žurnalo „Maisto chemija ir technologija“ redakcinės kolegijos narė, Lietuvos standartizacijos departamento technikos komiteto LST TK 44 narė. Laisvalaikiu ji tapo peizažus, surengė kelias tapybos parodas.

Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius 70-mečio proga sveikina prof. S. A. Urbienę, dėkoja jai už nuoširdų darbą ir linki stiprios sveikatos bei naujų idėjų sprendžiant maisto mokslo problemas.

Akad. Veronika VASILIAUSKIENĖ
LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius